

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

L'extraordinari periple de Lola Anglada

PERFIL

LOLA ANGLADA (1892-1984) ÉS UN DELS NOMS FONAMENTALS DE LA IL·LUSTRACIÓ I LA NARRACIÓ PER A INFANTS. LES SEVES MEMÒRIES, INÈDITES FINS ARA, HAN ESTAT EDITADES AMB GUST I AMB UNA GRAN QUANTITAT DE MATERIAL GRÀFIC

JOAQUIM ARMENGOL

il·lustrades de Lola Anglada. Senzillament, una meravella de llibre. Si no ho tinc mal entès Lola Anglada va deixar gran part del seu llegat a la Diputació de Barcelona a condició que publicuessin les seves memòries i fessin un museu monogràfic que acollís la seva obra; però el cert és que en morir ella també ho van fer aquests compromisos i promeses. I com a conseqüència d'aquesta desfeta ètica i moral se seguia fomentant un silenci llarg i imperdonable, ignominiós, al voltant d'aquesta dona única i artista extraordinària. Una figura prou incòmoda per a tothom, pel que sembla encara; exactament com en aquella inextingible època franquista.

El llibre és una meravella, està tan bellament il·lustrat i és tan bonic que és un autèntic plaer fullejar-lo i entretenir-s'hi observant el plec de dibuixos i il·lustracions que conté. De vegades pot semblar més un catàleg que no pas unes memòries convencionals. Lola Anglada, però, de convencional no n'era gens, si de cas tot el contrari. Va ser una dona radical i molt crítica, tant en qüestions d'art com en la vida personal i en política. Si ens fixem en els seus dibuixos i il·lustracions veiem que són d'una sensibilitat i un refinament exquisits, i que parteixen de l'estètica noucentista, que va marcar definitivament l'artista i va provocar sovint reaccions de menysteniment i crítiques ferotges contra les avantguardes. En l'aspecte polític, el seu compromís ideològic amb la República i amb el catalanisme és total. Confrontats amb Anglada, els agents culturals d'avui i els polítics, que tant s'omplen la boca i roseguen Catalunya tot el dia, semblen infants de bressol. La seva valentia i el seu amor per Catalunya i la llengua són incomparables i definitius. Mai va voler que el seu llegat sortís de Catalunya ni ella marxar-ne malgrat el perill que corria. Cal dir, en honor a la veritat, que el total de la seva obra va ser pensat i sentit com una autèntica aportació a la cultura catalana, al seu enriquiment general. Fins i tot Pompeu Fabra l'animava sovint a guarnir l'idioma amb paraules noves. I on és ara tot aquest llegat fabulós? Com el podem disfrutar? Pel que fa al seu radicalisme personal com a dona independent i de caràcter, sempre va anteposar l'art per damunt de totes les coses. D'aquí la seva renúncia al matrimoni i a la maternitat, a ser una dona típica, tal com corresponia a l'època,

MEMÒRIES
1892-1984
LOLA ANGLADA
DIPUTACIÓ DE
BARCELONA
EDICIÓ DE NÚRIA
RIUS I TERESA SANZ
512 PÀG. / 20 €

fets que l'acaben portant a una estimable soledat, tan necessària per a la creació artística.

Una dona forta, tenaç i orgullosa

Aquestes memòries han de servir per donar a conèixer bona part de l'obra artística de Lola Anglada, però també la seva concepció del món i la seva complexa i extraordinària personalitat, les debilitats i les dèries insospitades. Era una dona molt forta, tenaç i orgullosa, que no estalviava mai crítiques directes a qui creia que les mereixia, posem per cas Folch i Torres, Picasso, Miró, Amades, Castanys i Opisso, que va denunciar-la, per roja, separatista i perillosa; també Xavier Fàbregas, a Tiana o Badalona... Tanmateix, la riquesa d'aquestes memòries imprescindibles, malgrat la prosa de vegades irregular, desvela una mirada única que recorre tot el segle XX. Tenen, a més, la virtut del descobriment, ja que s'hi desgranen vides i anècdotes fabuloses, i s'hi recuperen noms fonamentals de la cultura catalana. Potser no sabrem mai del tot qui era Anglada, però en aquest volum superb hi trobareu entre línies la seva identitat construïda. En paraules seves: "...vull ser el símbol d'aquelles dones de pensament educat, que són dones sense deixar de ser dones, talentoses, espirituals, tan fortes de caràcter com dolces".

La magnífica edició és a cura de Núria Rius Vernet i Teresa Sanz Coll: han escrit dos pròlegs (recomano llegir-los al final) que posen molta llum damunt la figura de Lola Anglada, i un seguit de breus biografies de tots els personatges que van apareixer al llarg d'aquesta increïble i reveladora vida. Un llibre important, ple d'interès, bellíssim. I com us deia: meravellós! ❖

"EL TOTAL DE L'OBRA D'ANGLADA VA SER PENSAT I SENTIT COM UNA AUTÈNTICA APORTACIÓ A LA CULTURA CATALANA, AL SEU ENRIQUIMENT GENERAL"

MHC

Cian en flama

VÍCTOR OBIOLS

¿Només en la nocturnitat, des de la nocturnitat, pot el Poeta *dir* coses? Als seus braços (l'Acció)?, als seus llavis (el Desig)?

Allit buit (el receptacle -o l'escenari- de totes les absències, o de totes les presències -si està ocupat-, o tan sols de la Presència?)? Tot seguit sabem que "res no sembla trobar a faltar / la lluna...", el "sol dels llops", com ens deia André Pieyre de Mandiargues, amb modisme extret de la parla terral de l'antigor gal·la.

La llengua cuinadora de metàfores va filant-se amb contenció i paciència. Cal esperar el "llamp de neurona" que desperti les paraules. En l'arriscada poètica hom s'assabenta

que el verb és "aquest trau / que emergeix del bleix de l'aire / al vaixell prest a partir / a tots els vents..." I en l'afany sublimatori i sintètic, quasi oriental, la voluntat de definir l'essència de l'"homo dicens" manifestat en profusió de subjectes que no són sinó "indicis auguris borres".

Puntillisme de sentit

L'absència de puntuació fa encara més intensa la modificació del raig del llenguatge entre dos medis, la refracció entre allò que veiem i allò que diem. Com passa, amb elegant sobrietat, el poeta, de la descripció naturalista, mi-

nuciosa per l'espetic analògic, i la imatge d'eros que esclata, cloent, al final: "la lava [...] bull sota l'oceà". Tot és com pigmentat, puntillisme de sentit; tam-tam hipnòtic, el vers va solcant l'onada, i creant mots amb tot el gust neològic del demiürg. L'analogia marina o zoològica és sempre eficient: "record, cranc del temps". I més enllà, l'acció màgica de l'amor esdevé territori anomenat. Tot sempre en cerca del "vent del sentit". Es podria resumir, emfàticament, ontològicament, en "gàbia i horitzó". I xifrat en poemes de glòria, com

Temps brodat, temps mai

REFRACCIONS
HILARI DE CARA
PROA
PREMI CARLES RIBA
88 PÀG. / 16 €

fugit, a partir del qual tot agafa volada. Si "la paraula s'encotona", sabem que pot modelar-se al nostre antull, i que no és cantelluda, sinó suau, lenitiva. I potser apunta lluny. A *Núvol*, Odile Arqué ho diu molt bé: "Arriba un dia que el Poeta demana calma. I malda perquè l'observació microscòpica del món, els malabarismes amb les paraules que han de fer visible allò que només per ell -potser- és evident, i la il·luminació instantània d'un llamp sobre la ferida, trobin un corrent que no es desboqui, que no surti de mare". I és així com es confia a la Nit, si "la mar / em restaura el tungstè del llamp i la sement". Aquest tungstè de ressons *valleji-ans...* Potser tot es redueix finalment a Llum i Fosca, però "...i el sol, / llunyà i mut com Déu, xucla la resta". ❖